

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám

Szerkesztőség és kiadóhivatal

151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 480 Lei.

Fél évre ... 240 Lei.

Negyed évre ... 120 Lei.

Havonta ... 40 Lei.

Hirdetések díjszabás szerint

Megjelenik naponta reggel

Egyes szám ára 2 lei, vasárnap

lel. Buourestiben 50 banival

több.

Robban a bomba

és nyomán emberi huscafatok, törzsnélküli fejek és karnélküli törzsek röpülnek a levegőbe, szomorú asszonyok gyászfátyolt öltenek és a közvélemény vezérlőknek for májában felzug a közepkori brutalitás ellen. A politikai csaták izzó hangulatába döntő érvként ujabban bevonult a bomba, a raffinált pokolgép. Világszemlélet, elvi felfogás, véleménykülönbség, vallási és faji türelmetlenség ugylátszik ma már ekrazitban és dinamitban talál kitérő segítségdeszközre, mint-ha más képpen már nem is lehetne meggyőzni az ellentábort az igazságról. Valahogy meg kell dörzsölni a ma emberének a szemét és kételkedve kell kérdeni önmagától: tényleg 1923-at írunk? Nem zuhantunk-e hirtelen vissza az autodafé, inkvizíciók és Borgiák XV. századába.

A budapesti hírhedt „101-es bizottság” leleplezése egyúttal leleplezése volt az eddig elkövetett borzalmas bombamerényleteknek is. Az erzsébetvárosi kaszinó emlékezetes vérfürdője ettől a bizottságtól indult ki és ezek az emberek küldték bombát politikusoknak, akik utjukban voltak. A budapesti rendőrség lázas igyekezettel fektet rá a bombásokra és rövid pár nap alatt kiderült, hogy az ÉME vezetői között kell keresni az értelem szerzőket, sőt a tettek végrehajtóit is innen kerülni ki. A francia követtség előtt elhelyezett bomba nem robbant fel, de kirobant a csunya politikai botrány és ma a magyar közélet szinte dermedten áll a porára leplezett terrort előtt.

Európa pedig ordít, tombol, költ az ébredők, fajvédők, enkrözlerék és a többi bomlódozó politikai tömörülés-irtás, mert bennük a konfúció ellenségeit látja. Itt nem féltő örök harcáról van szó a izmus ellen, nem a sötétség gyökereit alattomban tört döfni a világszág harcosságának hátába, itt közönséges gyilkosság esete forog fenn és úgy a hatóságoknak, mint a közvéleménynek végre egyszer komolyan szemükbe kell nézni a hamis jelszavak mögé bujt közönséges orgyilkosoknak. A politika nem szolgálhat takaróul véreskező embereknek és valahogy el kell jene találnunk már azt a háboru előtti hangot, amellyel a politikában beszélni lehet és szabad.

Nem személyeket és bünbakokat kell ártalmatlanná tenni, hanem intézményeket. Ha akadnak olyanok, akik a fejlődésfolyamatot hátráltatni akarják és céljuk eléréséhez nem riadnak vissza a bombától, revolvertől és törtől, úgy fel kell végre pusztulnia a dok-

gári társadalomnak kábultságából és szervezetségével, rendőrségével, ügyességgével és büntető törvénykönyvével le kell operálnia

testéről a mérges kinövéseket. A dinamit és az ekrazit nem nyerhetnek polgárjogot a politikai argumentumok sorában.

Magyar képviselő beszéde a Kamarában

(Sándor József felszólalása az iskolakérdésről.)

Bucurestiből jelentik: A Kamara mai ülésén Michalache folytatta beszédét. Rámutatott a tanítószeg és a kistérségi kar nyomorára. A közvetett adók révén nagy összegek folynak be az állam kasszájába, mégis ezzel szemben a közoktatási kiadásokból csupán nyolc százaléka esik a falusi iskolák fenntartására. Ezután a közgazdász bírálóira tért át. Kijelentette, hogy ma már nem lopnak az erdőben, mert ha valaki lopni akar az „más” pályára lép. Michalache kijelentése heves tiltakozást váltott ki a többség oldalán. A zaj lecsillapodása után támadta a kormányt gazdasági politikája miatt, amely dezorganizálja a termelést és tömkeletesen az állattenyésztést. Az ország pénzügyi helyzetének megjavítása csak a termelés fokozásával érhető el, nem pedig a termelés megfőtásával.

Michalache után Sándor József magyar párti képviselő emelkedett szólásra. Kijelentette, hogy két millió magyar nevében panasz kodik. Sándor József szavai nyo-

mán nagy zaj keletkezett a Kamarában minden oldalán. „Nem igaz!” kiáltották feléje.

Sándor: A magyar nép fájdalomról és szenvedéseiről kell beszélnem.

Ujból nagy zaj keletkezett. Az elnök nyugalomra intette a képviselőket, mondván: Igaz, hogy Sándor véleménye nem a parlamenté, de azért meg kell hallgatnunk.

Sándor József kérte a kormányt, hogy engedje meg a magyar iskolákban az anyanyelv tanítását és a magyar szellem továbbfejlesztését.

Jianu: Mi az a magyar szellem? Nem lehet a román parlamentben magyar szellemről beszélni.

Sándor: A magyar iskolákat, amelyeket a magyar nép munkája teremtet és tart fenn, egymásután bezárják.

Anghelescu közoktatásiügyi miniszter: Minden iskolabezárásnak meg van az oka. Terjesszen elő

interpellációt és én minden esetben megadom a választ.

Sándor felsorolt több iskolát, a melynek bezárása miatt kétezer magyar gyermek iskola nélkül maradt.

Anghelescu közoktatásiügyi miniszter: Háromszázal több iskolájuk van önöknek, mint a magyar uralom idejében volt. A határon túl is bezárták az összes román iskolákat. Hány román iskolát tartott fenn a magyar kormány?

Sándor: Elnég rosszul járt el a magyar kormány. Ez a rendszer a magyar nép és iskoláinak elrománosítására törekszik.

Több erdélyi liberális képviselő: Önök nem magyarosították meg a román falvakat és iskolákat?

Sándor: Eppen ellenkezőleg történt. A magyar uralom alatt száz magyar község románosodott el.

Beszédét azzal végezte: ha a kormány a magyar kisebbségi iskolák kérdését a civilizáció és a humanizmus szellemének megfelelő módon fogja megoldani, akkor helyre áll a nyugalom.

Sándor beszédével az ülés végét ért.

Az édes otthon.

Irtá: Chryzanthéma.)

Az asszonyok mindig dicsérik nekem — az uramat — és nem győzik csodálni milyen jó férfi, husz éve már férfi és mindig jó! és „mindig otthon ül” — ha a hivata los dolgait elvégezte, mindig otthon, még egyetlen egy picit félórát el nem röhött az „édes otthon”-tól — soha életében.

Asszony társnőim ezt rettenősen bámulják, dicsérik, hogy nem esem a világon több ilyen férfi... És én esendesen, ravaszul, maliciozus fölénytel mosolygok, s beleegyezőleg intek a szememmel... Angoloktól hallottam először ezt a szót — (amit gyermek fejjel már megszerettem) „svéd home” — az édes otthon... Van e a világban ennél fontosabb valami?... Nekünk asszonyoknak bizonyára: nincs! Az édes otthon berendezése pedig mindig tőlünk függött.

Nyissom be kérem — véletlenül egy novemberi nyirkos, esős, barátságtalan délután hozzánk — a középső szobába — a három néccel ablak, amellyel szemben Ön belépett — alig látszik ki a folyondáros nyitló virágoktól... Tűzvörös muskátli, fehér ősi rózsák, lilaszín primula borítja a három tük-

körteveg ablakot. Az asztal a közepben minden délután korán meg van terítve — izléses levegő csészékkel, vajás pogácsával felrakott üvegtálal, a levegő illatos — nem ám a virágoktól, mert az vonzónak nem elég, — illatos a frissen pörkölt kitűnő kuba, jáva, moccakáv koverőknek — halkán — ritmikusan (ott az asztalnál) csepegtető kávéfőző masinazűzöttől... Az asztal mellett ott fogja találni — a háziasszonyt, aki ebéd-főzés után, mindig lezsebb, legcsipkésebb, legpuhább selymes otthonkába öltözik. (Kedves váratlan látogató, legyen nyugodt, nean az Ön kedvéért!!!)

— Ezt a házi gazda — kis uram — szereti: így! Együtt szoktuk a lybertit, nonparaille, santung és sűrű selymek legpompásabb szimfonijait kiköszörölni nagyvárosi utazgatásaink között... és nagyvirágos japán selyem kimonómat együtt rajzoltuk elő a szobának — hogy mentől bővebb, kényelmesebb legyen vajás pogácsás ostrománkön a jól fűtött kandalló mellé kuporodni... — Mentől szimpatenebb, mább, mentől kevesebb az uccai tojettek sora, annál több, pazarabb, szimpompásabb a pongyoláké... Az asszonynak élni, igazán

élni csak a „svéd home”-ban van alkalma, joga...

Ott ahol minden az övé — öt tükrözi vissza — a virággal rakott ablakok ragyogó tisztaságának felelőségétől elkezdve — a házi tizhely állandó egyforma hőmérséke — az elégedetlen mosolygó férfi lelki nyugalmának örökös harmonizációjáig...

Mindent nap friss, omlós vajás pogácsa az illatos kávéhoz... Délben jó erős aranyszín húsleves — ha a laskát kedveli a férfi azzal, ha a gombócot szereti — könnyűvebb variálni. Utána izletes főzelék változata. Hellyel-közzel ropogós piros szárnyas sülték — compotok, saláták, befőttök, kifőttek, tálibfőttek... Rétesek — bélesek...

Igy-igy kedves asszonykám, el se hinnétek milyen könnyű mesterség a boszorkányos művelet egy cérnaszállal széklábihoz kötni az „erősebb nemet”, azért mosolygok én mindig hamiskásan, ravaszul, fölényesen a többi asszonyokra — akik nekem a saját kis uramat dicsérik... Ezek nem tudják: „L'état c'est moi.”

És hogy — aki uralkodni akar, annak meg kell tanulni első sorban is a rabszolgaságot... Vagyis nem tartani szakácsnót.

HIREK.

A boltbéradó.

(Kereskedők és iparosok memorandum a kormányhoz.)

(Saját tudósítónktól.) Az új városi adókról nemrégiben készítette el Arad városa a városi szabályrendeletet. Az új adók nagy része január elsejével lép életbe. Ezek közül a legsúlyosabbak közé tartozik, amely az aradi kereskedőket és iparosokat sújtja: a boltbéradó. Ez az adó különböző kategóriák szerint az évi boltbérék után fizetendő 20—30 százalékos arányban. Az aradi kereskedők és iparosok ezer aláírányos memorandumot juttattak a kormányhoz, amelyet a memorandumban arra kérnek, hogy ne hagyja jóvá a szabályrendeletet, mert a boltbéradó el nem viselhető újabb terhet jelent az amúgy is pangó kereskedelemre és iparra nézve. Kifejezésre juttatják azt is, hogy a nagy mértékben emelt állami adók mellett ilyen újabb terheket már nem bír el. Kifogásolják az egyenlőtlen elbántást is, mert amíg a női szabók csak husz százalékos boltbéradót fizetnének, addig a férfiszabók harminc százalékosat kellene, hogy fizessenek.

— A román—orosz egyezmény a király előtt. Bucurestiből jelentik: A hadügyminiszter ma terjesztette Ferdinánd király elé a beszarabiai határmenti katonai incidensek elhárítása végett Tirazspolban megkötött román—orosz egyezményt.

— Nagy Károly református püspök temesvári látogatása. Nagy Károly református püspök, mint megírtuk, kedden este Temesvárra érkezett. Ma délelőtt Szabolcska Mihály temesvári református esperes és Székely László református egyházgondnok és több presbiter társaságában látogatásokat tett a városban. Ma este hat órakor a református templomban istentisztelet volt, a melyen a püspök „A vallás társadalmi és lélektani okai” címen nagykonceptióú előadást tartott. A püspök csütörtökön reggel a Simplon-expresszel Bucurestibe utazik, ahol a Magyar Párt küldöttségéhez csatlakozik.

— Az aradmegyei főjegyzőt Bucurestibe rendelték. Boneu Vazult, Aradmegyei főjegyző miniszteri rendelettel a belügyminisztérium közigazgatási osztályába, mint közigazgatási referenst berendelték Bucurestibe egy havi szolgálati időre. Boneu főjegyző december elsejével kezd meg bucuresti szolgálatát és december utolsó napjával tér vissza Aradra.

— Beck báró, volt osztrák miniszterelnök Temesváron. Báró Beck volt osztrák miniszterelnök ma délelőtt Temesvárra érkezett. Először Prohaska testvéreket látogatta meg, azután dr. Cosma Aurel volt miniszternél, Temesvár képviselőjénél, dr. Coste Gyula prefektusnál és Gavanescu tábornoknál tett látogatást. A volt osztrák miniszterelnök ma délután Nagykomlóra utazott, ahol Nákó grómot látogatta meg.

— Kinevezés. Máday Jánost a belügyminiszter 89524. számú rendeletével elsőosztályú hivatalnokká (impregnat classa I.) nevezte ki.

— Tánciskola. Gencsyné 11-ik táncanfolyamát december hó 3-án kezdi meg este 8 órakor a Fehér Keresztben.

Izgatás a magyar nemzetgyűlésen.

Lendvai-Lehner fajvédő képviselő indokoltak tartaná a pogromot. — A belügyminiszter megloccsintotta Lendvait.)

Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés mai ülésén Lendvai István nagyobb beszédet mondott, amelyben mosakodott az ismeretes szeptemberi beszéd miatt. Kijelentette, hogy a teljesen alaptalan pogromfélelemben a magyar zsidóság hisztériás félelme játszik közre. A komoly zsidóságnak be kell látnia, hogy nem lehet tovább tűrni a zsidóuralmat és a prepotenciát és egyenesen a zsidóságnak érdeke belátni, hogy komoly érdekek alapján, legális úton végre tenni kell már valamit. A pogromról csak azt mondta Szegeden, hogy „ha valaha nálunk is pogrom lenne, ennek is megvolna a lélektani és gazdasági oka.” A szeptemberi Háromkapás korcsmában semmiféle büncselekmény nem történt.

Rablóbanda kifosztott egy vonatot és a csikszerecai vasutállomást.

(Az állomás egész személyzetét és a csendőrséget a pincébe zárták. — Kétszáz méter távolságban megrongálták a pályát.)

Bucurestiből jelentik: A Dimineata mai száma írja: Tegnap éjfél tájban egy tíz tagból álló rablóbanda megszállta Csikszerecai vasúti állomását. A rablóbanda vezetője Penesi nevű volt katonatiszt. Legelőször a pályaudvari csendőrök szobájába hatoltak be a rablók. A csendőröket lefegyverezték és meglötyözve beszállították az állomás épület pincéjébe. Közben a pályaudvar összes személyzetét lefoglalták és meglötyözve ezeket is a pincébe vitték. A szertárból különböző szerszámokat vittek ki és a pályaudvaron 200 méter hosszúságban felszakították a síneket. Egy vonatot vártak és arra számítottak, hogy a feltépett pályatesten kisziklik. A mozdonyvezető azonban idejében fékezett és így a katasztrófa elmaradt. Alighogy megállt a vonat, a rablók körülvették, összes utasait kifosztották és felöltötték a postakötséket is. Mellette több millió értéket is vittek. Ez-

után az utasokat egy tömegbe gyűjtötték és a Maros partjáiig terítették. A rablók ezután eltűntek. Röviddel ezután érkezett be a csikszerecai pályaudvarra a brassói vonat, amelynek vezetője már nem vette elég idejekorán észre a pályatest megrongáltságát. A vonat mozdonyja kisziklott és felfordult. A többi kocsi azonban megállottak és az utasok életében nem állott be veszteség. De óriási pánik tört ki. A vonatból kiszállott utasok kiabálásaira visszafértek a korábbi vonat utasai és együttessen indultak a vasutállomás személyzetének keresésére. A pincéből kiszabadult személyzet azonnal intézkedett a rend helyreállítására. Brassóba különvonatért telefonáltak és négy órai munkával rendbehozták a megrongált pályatestet. A forgalmat azután újra felvették. A csendőrség különítményekkel kutatja a rablótámadókat, akik a hegyekben eltűntek.

— Temesváron betiltották a Körbe előadását. Nicolau temesvári királyi ügyész ma délelőtt magához hívatta Fekete Mihályt, a temesvári színház igazgatóját és közölte vele, hogy a „Körbe-körbe” előadásait Temesváron egyszer és mindenkorra betiltja. A színház igazgató a betiltást tudomásul vette.

— Drótnélküli telefonszolgálat Amerika és Anglia között. Londonból táviratozzák: Tegnap a new-yorki drótnélküli telefon továbbító állomáson beszédet mondtak, amelyet Londonba, valamint az angol felvevőállomásokon tisztán hallottak. Ma az angol társaság küld üzenetet Amerikába. Ha a kísérletek sikeresek maradnak, bevezetik a rendszert az Atlanti-óceán két partja között.

— Dr. Winnand-féle hársfamez-cukor a legjobb szer köhögés és rekedtség ellen. Ügyeljünk a névre!

— Lilomtipró apa. Oradea-mare-ről jelentik: A nagyváradi törvényeszk Ólasz József közüvet, mert ez év júliusában rézség állapotban ment haza és otthon Róza nevű leánya ellen merényletet követett el. Két évi börtönre ítélté.

Rakovszky belügyminiszter: A jogtalan toborzás nem súlyos tálamellenes büncselekmény? Önök lekicsinylik a bombamerényletöket is. Furcsa kis mentalitás. — Zajos helyeslés követte a belügyminiszter szavait. Ezután Rupert vitázik Lendvaival.

Budapestről táviratozzák: Dr. Nagy Ernő igazságügyminiszter és gróf Klebelsberg Kuno kultuszminiszter a legközelebb Prágába utaznak, hogy a magyar-csehszlovák tárgyaló bizottság által meg-el nem intézett kérdéseket is megoldják. A két magyar miniszter a tisztviselőkérdés, állampolgárság és jogsegély dolgában prágai tanácskozásuk alatt nem a szakminiszterekkel, hanem közvetlenül Benessei tanácskoznak.

— Ujabb kávéhamisító gyár Nagyváradon. Oradea-mare-ről jelentik: Nemrégiben lepleztek le Nagyváradon egy kávéhamisító társaságot, a mely, mint megírtuk, Franck Henrik és Fiai cég címkéjével hozta forgalomba gyártmányát. Most ismét lepleztek egy ilyen üzemet, amely a „Cuba” címkéjével hozta forgalomba, a vegyes elemzés szerint árpából és égetett répa porából készült, az egészségre ártalmas surrogátumát. Mire a rendőrség kiszállt az Arany János-ucca 2. szám alatti pincehelyiségben levő hamisítóműhelyhez, annak a tulajdonosa, Weisz Zoltán már megszökött.

— Dec. 9-én lesz a mesedélután! — Megérkezett Lovasnak porszivő gépe megrakott Str. Oituz 111.

— Szédülés és fejfájás igen gyakran a belek rendetlen működésének eredménye és rögtön elmúlnak, ha Koprol-lal, az ideális, jóízű csokoládé hashajtóval szabályozzuk székletünket.

— A nagyváradi törvényeszk Ólasz József közüvet, mert ez év júliusában rézség állapotban ment haza és otthon Róza nevű leánya ellen merényletet követett el. Két évi börtönre ítélté.

— A nagyváradi törvényeszk Ólasz József közüvet, mert ez év júliusában rézség állapotban ment haza és otthon Róza nevű leánya ellen merényletet követett el. Két évi börtönre ítélté.

— Táncvizsga-bál. Gencsyné tánc-tanárno növendékei részére december hó 8-án este zártkörű próbát rendez. Az esetleg kézhöz nem kapott meghívók tánctermében átvebetők.

— Schimmy verseny ma az, mi a legnagyobb izgalomban tartja Arad ősszes táncolót és a táncok után érdeklődőket, mely a f. év december hó 1-i táncos tea-est kimagasló pontja lesz és végre eldönti, hogy ki Arad legjobb shimmy táncosnője, illetve táncosa. A nagy érdeklődéssel várt tea-estély az Aradi polgári jótékony nőegyletnek ezidei első tea-estélye, mely a Fehér Kereszt nagytermében este 9 órakor veszi kezdetét és tart reggelig.

Megszökött szélhámos.

(Eljárás indult a fogházor ellen.)

Oradeamareről jelentik: A határállomáson letartóztattak egy Deutsch Mór nevű egyént, akiről kiderült, hogy a brassói Intercontinental céget több százezer lej erejéig megkárosította és Nagyvárád megközelítő társaságot követett el. Megmunkássága 200 dollárt és nagymennyiségű lejt találtak nála. A nagyváradi ügyész ség Deutchot Brassóba akarta átküldeni és ezért egy börtönörrel a rendőrséghez küldte. A Bemer-téren azonban a járókelők tömegében Deutch futásnak eredt és a börtönörnek nem sikerült elfogni. A börtönör azonnal jelentést tett a főügyésznek az esetről, aki foglaltszöktetés gyanújával letartóztatta Barna fogházort.

Nemzetközi jog 1923-ban.

Két esetet közlünk. Mindkettő ékesszókán bizonyítja, hogy áll a nemzetközi jog 1923-ban.

Az első Szovjet-Oroszországban történt. A bolsevik-kormány ötezer font sterlinget helyezett letétbe egy lett banknál, hogy kezességülje állítsa néhány angol alattvaló életbiztonságáról, kiket egy angol kereskedelmi cég Szovjet-Oroszországba küldött, s avval a céllal, hogy ott egy fiókot nyissanak. Evvel a sajátos és teljesen újszerű bankközi művelettel a szovjet-kormány hallgatóságosan elismerte, milyen csekély az életbiztonság Oroszországban. A középkor óta ez az első eset, hogy egy európai (Európában levő) állam pénzzel kezességülje állítsa a társalgók épségéről.

A másik eset ép ily tanulságos. Az Braziliában történt: A brazilai képviselőház azt a határozatot hozta, hogy a Köztársaság egész területén szigorúan megtiltja a nemzetközi labdarugás mérkőzést. Ezt pedig meg is indokolja abban a magyarázatban, mely a törvényt kíséri, így:

— Kiderült, hogy a labdarugás több ízben nemzetközi civódással járult s a játékosok annyira tüzbe jöttek, hogy a nemzeti becsületet csak a footballban látták és ócsárolták a többi nemzeteket, melyek fiait ellenfeleikévé hozták. Mivelhogy pedig — teszi hozzá bölcsen a törvénymagyarázat — ilyen tulkapások veszedelmesei lehetnek, szükségesnek tartjuk, hogy a nemzetközi mérkőzéseket megtiltsuk.

A nemzetközi labdarugóknak tehát nem szabad egymást rugdosniok Braziliában. Amint inkább rugdosnak egymást a nemzetközi világon. Ott is és az egész világon.

KÖZGAZDASÁG.

A Sfatul adatokat gyűjt a spekulatörvény ellen.

(A cégtáblaadó teljes eltörlését kö vetelik. — Előkészületek a kereskedőkongresszusra.)

(Saját tudósítónktól.) Tegnap délután öt órakor ülést tartott a Sfatul Negustoresc aradi választmánya. A választmányi ülésen a december kilencedikén tartandó országos kongresszust megelőző december második aradi kereskedő gyűlés tárgysorozatát állapították meg. Majd a választmány elhatározta, hogy felhívást bocsát ki az összes kereskedőkhöz, a melyben felkéri mindazokat a kereskedőket, akik ellen a spekulatörvény alapján ítéletet hoztak, hogy ügyeikre vonatkozó minden iratot terjesszönek be a Sfatul Negustoresc aradi elnökségéhez, amely

— A vámviszálesek ügyeinek revíziója. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium elrendelte az 1922. január 1-től a mai napig történt vámviszálesek ügyében felvett jegyzőkönyvek és ítéletek iratainak revízióját, mert alapos a gyanu, hogy számos esetben indokolatlanul szállították le a pénzbírságot, amely miatt súlyos károsodás érte az államot.

— Ujabb bankjegyszállítvány érkezett. Bucurestiből jelentik: A constantzai kikötőbe tegnap harminchat láda bankjegy érkezett Franciaországból. A bankjegyszállítványt erős katonai fedezettel Bucurestibe szállították, ahol a Banca Nationala pénztárába helyezték el.

— Az aradi tanoncoktatás új rendje. Több ízben foglalkoztunk azokkal a panaszokkal, amiket az aradi iparosok emeltek a tanoncoktatás rendszere ellen, amely a tanoncokat elvonja az ipari munkától. Gritta Ovidiu rendőrnrefektus intézkedésére az aradi iparostanonciskola igazgatója ma az iparosok megalapozására osztotta be a tanoncok iskolai látogatásának idejét. Az új rend szerint a tanulók hetenként kétszer látogatják a tanonciskolát, minden alkalommal három óra hosszat tart a tanítás, amely délután három órakor kezdődik az egyik csoport részére, a másik csoport részére pedig délután két órakor. A délelőtti órákban ezután nem lesz iskolai elfoglaltságuk a tanoncoknak.

Valutapiac.

Tovább javul a lej.

A lej ma ismét jelentékenyen emelkedett Zürichben és Párisban. A zürichi zárlatban 2.95-ös áron jegyezték. Párisban pedig 9.65 volt az árfolyama. Az újabb lejemelkedés következtében a külföldi pénznemek árai hanyatlottak. A belöldi magyar korona 175-re emelkedett a lejjei szemben.

Aradi valutaárak. (November 28.) Francia frank 11.50, svájci frank 36, dollár 198, dinár 2.30, szokol 5.70, lira 8.60, angol font 860, magyar korona 0.0080, osz-

trák korona 0.002850. Kifizetések: Budapest külföldi 100, belöldi 175, Bécs 355, Prága 5.90, Zürich 35.25, Milano 8.80, London 880, Páris 11, Newyork 197, Belgrád 2.40.

Temesvári valutaárak. (Nov. 28.) Newyork 202, dollár 204, London 882, angol font 885, Páris 10.85, francia frank 11.20, Milano 8.80, lira 8.70, Zürich 35.25, svájci frank 35.80, Prága 5.85, szokol 5.70, Belgrád külföldi 2.38, belöldi 2.28, dinár 2.20, Budapest külföldi 92, belöldi 165, magyar korona 160, Bécs 355, osztrák korona 350.

Bucurestii üzszedezárlat. (Nov. 28.) Kifizetések: Páris 10.55, London 855, Newyork 198, Milano 8.60, Zürich 34.70, Bécs 0.002875, Prága 5.80, Budapest 0.0110. Valuták: Napoleon 730, leva 1.40, török lira 1.20, angol font 850, francia frank 11.50, svájci frank 36, lira 8.40, drachma 3.40, dinár 2.30, dollár 203, lengyel marka 0.003100, osztrák korona 0.0028, magyar korona 0.0070, szokol 5.80.

Zürichi nyitás. (November 28.) Amsterdam 217.87.50, Newyork 571, London 2497.50, Páris 30.70, Milano 24.70, Prága 16.65, Budapest 0.03, Belgrád 6.47.50, Bucuresti 2.95, Bécs 0.008050.

Zürichi zárlat. (November 28.) Amsterdam 217.75, Newyork 571, London 2495, Páris 30.70, Milano 2465, Prága 1662.50, Budapest 00.03, Belgrád 6.52.50, Bucuresti 2.95, Bécs 0.008050.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (November 28.) Napoleon 68800, Belgrád 226—240, Bucures II 107—120, London 87.200—91.600, London 87.700—92.100, Milano 885—940, lira 895—950, Páris 11—1166, francia frank 11.15—11.81, Varsó 0.40—60, Bécs 0.28.20—30.40.

Budapesti értéktőzsdezárlat. (November 28.) Magyar Hitel 650 ezer, Osztrák Hitel 145.000, Salgó 653.000, Rina 114.000, Ganz-Da-

nubius 5.725.000, Kőszén 2.750.000 Szlavonia 81000, Kereskedelmi Bank 1.330.000, Schlick 117.000, Kender 95.000, Cukor 3.325.000, Olasz Bank 55.000, Angol Magyar 96.000, Lészámítoló Bank 120.000, Csáky 34.000, Ofa 543.000.

Hogyan születik a bessz?

(Jelenet a budapesti tőzsdebről.)

Szin: a hétfői tőzsde. A hangulat ingadozó. A vörösféji kontreminőr odamegy a bányapapírok táblájához és az Általános Kőszén iránt érdeklődik. Mondják neki: 950. Ez annyit jelent, hogy 2 millió 950 ezer.

— 900-ért adok! — kiáltja.

Két tőgnyör, aki tudja, hogy pár perccel előbb még 50.000 koronával magasabb áron vették a papírt és az árfolyam leszorítását megokolatlannak, sőt botrányosnak tartja, szigorúan kiáltja:

— Megtartom.

— Adok Önnek is, — mondja a vörös ember.

— Rendben van.

Mindenki beírja a noteszába az üzletkötést. A kontreminőr folytatja:

— 875-ért adok.

Az előbbi vevők közül az egyik nem is hallgat oda, a másik mérgesen kiáltja:

— Megtartom!

Ez is be van írva a könyvbe. — 850-ért adok, — mondja dalmasan a vörös ember. Csönd. A korábbi két vevő elnéz. Elmélkednek. Mi ez? Mit tud ez? Miért nyomja le a kurzust? Lanyhul a piac?

— 825-ért adok, 820-ért, 810-ért adok. — kínálja a papírt fölényes nyugalommal a kontreminőr.

Egy csomó ember kidülledt szemmel figyeli az egyre alacsonyabb kurzust, de — vevő nem jelemez. Általános izgalom. Egy szerre előugrik az az tőgnyör, aki az imént a 875-re leszorított kurzus miatt nagyon fel volt háborodva és elküldte magát:

— 800-ért adok.

Ezzel mi történt? Csak annyi, hogy észrevette a szelek változását és ime, ő is belépett a kontreminőre. Már nem haragszik az árfolyam leszorítása miatt, inkább ő is segít.

Valamivel arrébb összefutnak az emberek és arról beszélnek, hogy „leszakadt a Kőszén”.

Sport.

— AAC. tea. Az Aradi Athletikai Club f. hó 20-án, vasárnap délután pontosan fél 5 órai kezdettel rendezi meg első tea-délutánját a Központi szálló nagytermében. A teadélutánokat kéthetenként megismétli a rendezőség és azokon rövid műsor után este fél 9 óráig tánc lesz Almá-

Laci muzsikája mellett. A tea-délutánok teljesen szolid alapon rendeztetnek és a belépő-díjon felül egyéb költségbe nem kerülnek. A háziasszonyi teendőket mindig más csoport uriaszony látja el. A első teadélutánon a háziasszonyok: Lacza Endréné, Dömötör Lászlóné, Kemény Györgyné, dr. Korányi Baráné, Kornis Árpádné, Nagy Imréné, dr. Palágyi Jenőné és Samarjai Leolkes Béláné lesznek.

Milyen az angol, — milyen a francia?

(Érdekes összehasonlítás.)

Az amerikai Népszavában olvassuk az alábbi érdekes és jellemző összehasonlítást Páris és London között.

Páris jobbkezes, London balkezes, a párisi kocsis jobbra tart, a londoni balra. Az előbbi a kocsi elején ül a bakon, az utóbbi a kocsi hátsójáról hajtja a lovat. Páris házai sűrűn egymás mellé épültek, Londoné szétszórtan. Páris közepe a Hotel de la Ville, a város háza. Londoné az Angol Bank. Párisnak magas házai és keskeny utcái vannak, Londonnak széles utcái és alacsony házai. Páris házai köböt épültek, Londoné téglalából.

Párisban az ajtók nagyobbak, mint az ablakok, Londonban az ablakok nagyobbak, mint az ajtók. Párisban az ablakok kívül vannak, Londonban belül. Párisban tömegekben laknak az emberek, nagy bérkaszárnyákban, Londonban a legtöbb családnak megvan a maga házacskája. Párisban házmesterek vannak, Londonban megvan mindenkinék a maga kapukulcsa.

Páris tele van nyilvános kávéházakkal, London zártkörű klubokkal. Páris korán kel, London későn. Párisban azt mondják „cacao”, Londonban „coco”. Páris nagy, London óriási. Páris ebédel, London eszik. Párisban két fő étkezési idő van, Londonban négy. Londonnak — mondja Voltaire, a francia filozófus — van vagy száz különféle felekezete, de csak egyféle máriása, — Párisnak vagy száz különféle máriása van, de semmiféle felekezete. A londoni villa háromágú, a párisi négyágú. Páris eszi az árpát (tudniillik a kása), London issza (tudniillik a sört).

Párisban főt húst esznek, Londonban sültet. A párisi kenyér hosszúságú, a londoni négyzetes. Párisban az osztrigát a kávézó homoru oldalán találják föl, Londonban a domboru oldalán. A párisi ember a borba lullasztja a bánatát, a londoni sör mellett vígad. Páris kávézik, London teázik. A párisi ember az asztalnál barátságos, a londoni hideg.

Ez a két ellentétes nép évszázadokig harcba állt egymással, most ki tudja, meddig tart a barátságuk?

Jön! **MACISTE** az Urániában.

„Rasmussen” utolsó északsarki expedíciója, eredeti felvételek alapján. Bemutatója ma esütörtökön az **Apollo**ban.

Nagy árredukció!

Tekintse meg kirakatunkban szőnyeg és vászon árainkat! Gyári árak!

Nagy árredukció!

V. Missir Fil & Co. S. A., Arad.

A diákok nemzetisége. (Szülők küldöttsége az aradi főpolgármesternél.)

(Saját tudósítónktól.) Ismeretes az a rendelkezés, amellyel az aradi magyar jellegű katolikus zárkából több mint száz növendéknek akarnak kizárni azon a címen, hogy németes hangzásu nevük van. A nevékből pedig azt a következtetést vonják le, hogy németek az illetők. A gyermekek szülei is már régen magyarnak vallja magát, mert a legtöbben nem is tudnak más nyelven, mint magyarul. Az érdeklő gyermekek szülei nagy küldöttséget menesztettek dr. Robu Jánoshoz, Arad város főpolgármesteréhez, akit arra kértek, hogy hasson oda, hogy a kizárási vonatkozó rendelkezést megváltoztassák. A főpolgármester ki jelentette, hogy a rendelkezés megváltoztatása nem áll módjában, de nemzetiségi bizonyítványt állíthat ki, amelyben megállapítják, hogy az illetők németeknek vagy magyaroknak számítanak-e? Akik azután bizonyítványuk alapján magyaroknak lettek elismerve, azok továbbra is a magyar tannyelvű zárdát látogathatják. Ellenben, a kizárás megállapították, hogy német nemzetiségűek azoknak vagy a német elemi iskolába vagy pedig az állami román tannyelvű ele-

mi iskolába kell beiratkozni. A főpolgármester elrendelte, hogy minden érdeklő szülővel jegyzőkönyvet vegyenek fel és a jegyzőkönyv alapján fogják megállapítani az illetők nemzetiségét.

Illetékes helyen érdeklődtünk, hogy miképpen állapítják meg a szülők nemzetiségét és erre vonatkozólag megnyugtató kijelentéseket kaptunk. A jegyzőkönyvbe a legrelevánsabb adatokat kell beírni. A család származását visszamenőleg kell kimutatni és két tanúval is kell igazolni, hogy a kérvényben felsorolt adatok megfelelnek a valóságnak. Az a felfogás különben illetékes helyen, hogy német hangzásu neve mellett is lehet valaki magyar nemzetiségű. Ha azonban valakinek a születési helye olyan község, amelyet túlnyomórészt svábok vagy szászok laknak és legközelebbi földmunka tartozói németek, és a nép sorából származnak német nemzetiségűnek nyilvánítják. Ezzel szemben azokat, akik jegyzőkönyvben, hivatalnokok voltak, bár a fenti körülmények igazolhatók rájuk, német nevük dacára is, ha anyanyelvük magyar magyaroknak tekintendők.

Stegerwald az új német kancellárjelölt

(Egyik kísérletezés a másik után. — A polgári pártok már engedékenyebbek. — Hítlert elmegyógyintézetbe szállították. — Amerika közreműködik a jóvátételi kérdés megoldásában.)

(A Közlöny távirati tudósítása.) Németországban a helyzet még mindig bizonytalan. Stresemann helyét ugyilászik nem könnyű betölteni. Albert sikertelen kísérletei után most Stegerwald volt porosz miniszterelnök lépett előtérbe, aki hosszabban tárgyalta a pártok vezetőivel a kormánytámogatás ügyében. Ebert elnök is szívesen venné Stegerwaldot a kancellári székben és a kancellárjelölt nagy súlyt helyez arra, hogy Stresemann, mint külügyminiszter kabinetjében okvetlen helyet foglaljon, hogy Stegerwaldnak sikerül-e kormányt alakítani, azt most még nem lehet teljes bizonyossággal tudni, lehetséges, hogy ő is rövidesen visszaadja megbízatását és akkor ismét kezdődik a keresgélés a német kancellári szék betöltője után. — Legújabb távirataink a következők:

Stegerwald az új kancellárjelölt.

Berlinből jelentik: Stegerwald behatóan tanácskozott a pártokkal és a külügyi tárcára Stresemann, a pénzügyre Helferichet, a gazdaságra Mineut, a Stinnes művek vezérigazgatóját, a belügyre pedig Jarrest szeretné megnevezni. A helyzet most az, hogy Ebert elnök valószínűleg még ma megbizta Stegerwaldot kormányalakítással.

Berlinből táviratozzák: Ebert birodalmi elnök ma reggel Stegerwald képviselővel, volt porosz miniszterelnökkel megbeszélte a kormányalakítás átvételének kérdését. Stegerwald még fenntartotta elhatározását.

Berlinből táviratozzák: A centrupárt magartartása a legutóbbi órákban megváltozott és most már hajlandó a párt kancellárt állítani. Ebben az ügyben a centrupárt elnöke ma kihallgatáson volt Ebert birodalmi elnöknel. A pártban kancellárjelölteként emlegetik Jarrest. Stegerwaldot és Braunt. Ugy hírlik, hogy a birodalmi elnök Stegerwaldot a kancellárválság megoldásával kapcsolatban kihallgatásra kéri magához. Stegerwald a centrupárt jobbszárnyának a tagja. A mai uccai tüntetésekkel kapcsolatban a kommunisták a parlamentben is nagy botrányokat rendeztek. Főképpen azért za-

varták az ülést, mert a kommunisták egy javaslatát elvetette a birodalmi gyűlés.

Angol miniszterelnök fia apja politikája ellen.

Londonból táviratozzák: A választási harcok javában dőlnek. Baldwin Guliver. Baldwin miniszter elnök fia egy választási beszédben a munkáspárt programját támogatta és szigorú bírálatot mondott atyjának, a miniszterelnöknek politikájáról. Kijelentette, hogy Angliának mielőbb szakítania kell a konzervatív kormánnyal.

Berlini nacionalista terrorfiuk Bécsben.

Bécsből táviratozzák: Illetékes hatóságok megállapították, hogy a hírhedt Rossbach német főhadnagy rövid idő óta Bécsben tartózkodik. A bécsi harcos diákalakulatok bizalmas köriratban hívták össze az akadémiai menzára a Bécsbe érkezett porosz katonatisztet, hogy közösen tanácskozzanak. Ezeknek a tiszteknek a vezetője Rossbach és az ő indítványára tárgyalta le, hogy bajor és porosz mintára osztrák rohamcsapatokat alakítsanak. A tanácskozások összefüggnek a bécsi egyetemen legutóbb lefolyt tüntetésekkel. A rendőrség most nagy apparátussal kutatja az értekezlet résztvevő katonatisztet.

Münchenből táviratozzák: Hítlert,

a letartóztatott szélső jobboldali vezért elmebeli állapotának megfigyelése céljából az eglingi elmegyógyintézetbe szállították. A hírt hivatalos helyről cáfolják.

Amerika és a német jóvátétel.

Londonból jelentik: A Chicago Tribune szerint Amerika ismét részt akar venni az európai ügyek intézésében. Hír szerint Coolidge elnök

üzenetet intéz a kongresszushoz, a melyben bejelenti, hogy Amerika közreműködik a jóvátételi kérdés megoldásában.

Berlinből táviratozzák: A Deutsche Allgemeine Zeitung jelenti: London és Páris legközelebb tárgyalnak a jóvátételi és a Ruhr-kérdésről. Franciaország és Belgium elhatározták, hogy enyhítik a Ruhr-kormányzás szigorúságát.

Bombamerénnyel akarták meghusítani Magyarország kölcsönét.

— Tisztázódik a háuszövetkezeti homálya. — Folytak a kihallgatások. —

Budapestről táviratozzák: A Reviczky uccai bombamerénnyel ügyében a rendőrfőkapitányságon ma folytatták a kihallgatásokat. Márffy Józsefet szembesítették gazdasszonyával és ezután vallotta be Márffy, hogy a Reviczky uccai bombamerénnyel terve részben tőle ered. A merénnyel azért akarták elkövetni a követség ellen, hogy azzal megakadályozzák Magyarország nemzetközi kölcsönét. A Koháry uccában levő törvényeségi épület ellen elkövetett bombamerénnyelben a részességet a letartóztatottak közül négyen vállalták. Ezek Horváth-Halász József, Varga Ferenc, Hesz Károly és Christ István. Mind a négyen azt mondták vallomásokban, hogy a bombák Márffy lakásán készültek. Márffy ezt először tagadta, de amikor szembesítették társaival izgatmas jelenetek játszódtak le és rábizonyították a tettes társak Márffyra állításukat. A két előállított nő, akiknek lakásán Adorján Géza és Márffy József által ott elhelyezett bombákat találtak, ma a rendőrség szabadlábra helyezte.

Elfogott betörőbanda.

(Amikor az asszonyok veszekednek.)

(Saját tudósítónktól.) Néhány nappal ezelőtt Kolm Adolf és Fia Temesvár-Gyár város Fő-ucca 2. szám alatt levő üzletében betörők jártak. Felcsiszolták a pénzszekrényt, amely azonban nem találtak pénzt. Tegnapi Hübisch Dávid és Társa Távirda-ucca 4. szám alatt levő faterkedő irodájába törtek be. Itt szintén üres pénzszekrényre találtak, mert éppen aznap helyezték el a pénzszekrényt egy bankban. Csupán egy gyűrűt vittek el a betörők. A gyár városi rendőrség mindkét betörés ügyében érélyes nyomozást indított, a mely mára eredménnyel járt. A betörők elfogatásának érdekes előzményei a következők:

A gyár városi barakkok két lakója, két asszony tegnapi összeveszett egymással. Az egyik asszony megvádolta a másikat veszekedés közben, hogy az őt a járványkórházból orvosi műszereket lopott.

— Te beszélsz? — mondta a másik asszony. — Te, akinek a fia kassza furó. A betörőszerszámai is ott vannak nálad.

A rendőrségnek besúgták a veszekedés során elhangzott vádakot, amely most ebben az irányban vezette be a nyomozást és sikerült letartóztatni Gabovszky Aurelt, Kapoja Dénest és Erdélyi Valentint. A betörők eleinte tagadnak, de később beismerték bűneiket és elmondták, hogy két társuk mintegy két hónappal ezelőtt a Temesvári Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság helyiségéből kora reggel, amikor a

Kihallgatták még Kiss Lajost is, aki elmondja, hogy miként helyezték a bombát a Reviczky-uccai palota elé. A bomba elhelyezése után a Valéria-kávéházba mentek, mert ott várták az eredményt. A robbanás híre a kávéházba nem jutott el, mire ismét visszamentek a Reviczky-uccába, ahol ott találták a rendőröket és nagyszámú kíváncsi tömegeket, amelybe elvegyültek. Amikor meggyőződtek, hogy a bomba nem robbant fel, hazamentek. Márffyék sikertelenül szembesítették azokkal a hordárokkal, akik Miklós Andornak és Rassaynak a bombát tartalmazó csomagokat vitték. Valószínű, hogy Márffy mást bízott meg a bombás csomagok átadásával. Márffy kihallgatása végén a következőket jelentette ki: *Megtévesztett ember vagyok. Megtévesztettek azok az újságírók, amelyekről azt hittem, hogy hűlők hazafiság árad. Ez készített a cselekvésre. Ma délelőttre az Erzsébet városi Kör és a Klub-kávéház tulajdonosát és alkalmazottait idézték be a rendőrségre szembesítés miatt.*

szolga takarított, elemeltek egy kézi pénztárat, amelyben hétezer lej volt. Az elfogott betörők vallomása alapján még négy társukat tartóztatta le a gyár városi rendőrség. Mihai Mihály, Ambrus Henriket és Mata Józsefet. Ezeket kivül a letartóztatottak között van egy nő is.

Deficitmentes év.

(Aradvármege költségvetése.)

(Saját tudósítónktól.) Most készült el Aradvármege jövő évi költségvetése, amelyet ma vitt magával Bucurestihe Gorman Joe dr. alispán, hogy a kormánynak jóváhagyás végett beterjessze. Az új költségvetés 11 millió lej kiadásról szól, míg az ennek fedezésére szolgáló megyei adók meghaladják ezt az összeget. A megye az államtól a jövő évben is 2 millió költségvetési hozzájárulást kap, amelyre valószínűleg éppen nem lesz szüksége a jövő esztendőben, mint nem volt ebben az évben sem. A deficitmentes idei költségvetési esztendő teszi lehetővé Aradvármege vezetőségének, hogy a jövő tizenkét hónapos költségvetési évre is csak ugyanazokat a megyei adókat szedje be, amelyeket a mostani kilenc hónapos költségvetési évben szedett.

— Ulainék felfolyamodása. Budapestről táviratozzák: Ulain, Szeme és Bobula a vádtanács tegnapi fogvatartó döntése ellen felfolyamodást jelentettek be a táblához. A tábla holnap foglalkozik Ulainék ügyével.

Burián István emlékiratai.

(A román fegyveres beavatkozás előzményei. — Mit ígérték Tisza István és Bethmann-Hollweg Bratianunak. —

A memoár iródalom újabb érdekes munkával gazdagodott. Most látnak napvilágot Burián István volt osztrák-magyar külügyminiszter emlékiratai a nagy háborúról és a világsajtó ugraszólván naponta hoz szemelvényeket az érdekes munkából. Burián főként a volt monarchia háborús diplomáciájával foglalkozik és ebben hatalmas fejezetet szentel az 1916-ig Romániával folytatott tárgyalásoknak. Rendkívül érdekes ez a rész, amelyben Burián elmondja, hogy Bethmann-Hollweg az azóta már elhunyt német kancellár miképpen igyekezett rá bírni Tisza Istvánt, hogy Romániának koncessziókat tegyen és ha kell területeket is engedjen át. Az érdekes politikai visszaemlékezésekből az alábbi eddig még ismeretlen rész keltett nagy feltűnést:

1916-ban — írja Burián a birodalmi kancellár találkozást kezdeményezett gróf Tisza Istvánnal, akif rábeszélni akart, hogy saját elhatározásából teljesítse a magyarországi románok kívánságait — Bethmann-Hollwegnek azonban nem volt sikere. Tiszának már saját reformprogramja volt és ennek alapján tárgyalta a magyarországi románok vezetőivel. Azokat a kereteket azonban nem akarta áthágni, amelyeken túl meggyőződése szerint már Magyarország egysége szenvedett volna különösen idegenkedett attól, hogy az általa kezdeményezett kiegyezést Románia nyomása alatt folytassa, mint engedményt a bucarestii kormány politikai magatartásáért, mert ezzel olyan lépésre lépett volna, amelyen megállni igen nehéz. Az utóbbira vonatkozólag helyeselt gróf Tiszának.

Ami a területi kérdéseket illette, Berlin indokai nem maradtak hatás nélkül Tiszára. Etekintve attól, hogy érdemesnek tartotta területi kárpótlást biztosítani Romániának, közreműködése ellenében. — de csak Bukovinából és nem Magyarországból.

Berlini visszatérése után még a hadiszállítás engedélyéért is hajlandó lett volna bukovinai terület átengedését javasolni.

Területi engedményt én sem ellenéztem abból a célból, hogy Románia mellénk álljon, ha a legkisebb remény lett volna arra, hogy főrekvésünkhöz ezzel eredményesen támasztjuk alá. Véleményem szerint azonban ez az esélyesség nem állott fenn. Éppen ezért ezt a kezdeményezést tárgy talannak tartottam. Területi engedményeket azonban hadianyag átszállításáért, határozottan elengedtem. Valószínű, hogy Románia ezt az ajánlatot vissza is utasította volna, mert a hadiszállítás kérdése vel veszélyeztetve látta az antanttal szemben felállított újatos viszonyának egész komplexumát. Az események további menete meghozta az igazi megoldást. A német erélynek sikerült Konstantinápolyban a hátszergyártást megszervezni.

Közben nálunk igen súlyos körökben, de különösen Németországban tért hódított az a gondolat, hogy Bukovina déli részének átenge-

déséért a román hadsereg közreműködését mégis biztosítani lehetne. Elhatároztam magam döntő kísérlet kezdeményezésére. Junius 22-én értesítettem a birodalmi kancellárt, hogy szándékom Romániának egy havi határidőhöz kötött ajánlatot tenni.

Bukovina románlakta kerületeinek átengedésére vonatkozólag, mint ellenértéket az egész román hadsereg közreműködésért a mi oldalunkon.

Ez Lemberg visszahódítása napján történt, tehát kétségkívül a legjobb időben. Junius 25-én a birodalmi kancellár Jagow államtitkár kíséretében Bécsbe érkezett. Nagyon örültem, hogy Bethmann-Hollweg ural alaposabban megismertethetem álláspontomat a területátengedés kérdésében. A kancellár nem zárkózott el indokaim elől. Megállapodtunk mindketten abban, hogy minden kétség eloszlatására megkérdezzük Bratianut, milyen árt óhajt a török hadianyagnak átengedése fejeben. A válasza, amely így szólt, nem kellett soká váraoznunk:

Románia a törököknek szánt hadianyagot semmi áron sem engedni átállítani román területen.

A kancellár még Bécsben volt, amikor junius 27-én gróf Czernintől megkaptuk az első hírt, hogy első ajánlatunk minő fogadtatásra talált Bucarestben. A válasz nem volt elutasító, hanem világosan a várakozó álláspontra helyezkedett, attól tőve függővé az elhatározást, hogy miképpen fog egy hónap alatt kialakulni a katonai helyzet. Vagyis közreműködés abban az esetben, ha az orosz hadsereg fölött addig teljes győzelmet aratunk. Romániára hatni most már csak két eszköz látszott alkalmasnak: céltudatos magatartás és katonai sikerek.

Julius 21-én figyelmeztettem Bratianut, hogy az egy havi határidő lejáráóban van. Julius 26-a is elmúlt azonban anélkül, hogy erről a kérdéssel többé szó esett volna.

Öi tisztviselői státus.

(Meváltozott az előléptetés rendje.)

(Saját tudósítónktól.) Ma érkezett meg Aradvármegye vezetőségéhez az új tisztviselői státus végrehajtási utasítása, amely igen érdekes újításokat tartalmaz. Eddig az erdélyi köztisztviselők részben a régi magyar tisztviselői pragmatika szerinti elbánásban részesültek, részben pedig a régi magyar státusfőz hasonlatos fizetési osztályokba és fokozatokba lettek beosztva az egységesítés alkalmával is. Ezután az eddigi tízenegy osztály és ezek három-három fizetési fokozata helyett csak kilenc osztály lesz összesen 21 fokozattal. Minden fokozatban két évig kell szolgálatot teljesíteni. Magasabb állást csak bizonyos fokozatok betöltése után lehet elérni, tehát eszerint a jövőben nem fordulhat elő, hogy fiatalabb tisztviselő kerüljön magasabb állásokba. A minősítési táblázatok rendszerét is életbeléptetik, amelyben a háromféle lelieg egy tisztviselő minősítése.

A fegyelmi bizottságok a jövőben minden köztisztviselő ügyében a törvényszék elnökéből, a megyei közigazgatási bizottság

egy olyan tagjából, aki hivatalból tagja a bizottságnak és a városi tanács egy tagjából alakulnak. Az új rendelkezések az eddigiékhöz szemben fiattele tisztviselői büntetést ismernek. A dorgálást, a fizetés tizenöt napra való megvonását, az áthelyezést, — az eddig ismeretlen volt, mint büntetés — a kéthónapra való felmentést és az állásától való végleges felmentést.

A beteg köztisztviselő fizetését három hónapig teljes egészében, ha a betegség három hónapon túl, de tizenkét hónapnál kevesebb ideig tart a fizetés felét folyósítják.

Oroszország megszakít minden összeköttetést Svájjal.

(Csicserin éles tiltakozása Worowszki gyilkosának felmentése miatt.)

Londonból jelentik: Egy moszkvai lap londoni tudósítója kérdést intézett Csicserin belügyi népbiztoshoz arról, hogyan fogadta a szovjet-kormány a lausannei ítéletet.

Csicserin nyilatkozatában megállapítja, hogy Worowszki gyilkosának felmentése egyet jelent azzal, hogy a svájci kormány szolidaritást vállalt a gyilkos Conraddal. A svájci kormány — mondotta Csicserin — felelős mindazokért a büntetéseket, amelyeket a reak-

ciók Svájc területén elkövetnek. Szovjetország a jövőben megtagad minden közvetett vagy közvetlen kapcsolatot a svájci köztársasággal, amely Oroszország számára megszünt létezni. Egyetlen szovjetállattalvalónak sem lesz szabad svájci földre belépnie és egyetlen svájci vállalatot sem fognak megtűrni Szovjetországban. Bojkottálni fogják a svájci árut. A svájci burzsoázia halálisan megsértette a Szovjetköztársaságot és ez azt sohasem fogja neki megbocsátani.

A nap tükre.

A GYUFA rejtélye megoldódott. Amíg 75 bani volt az ára, addig gyufahány volt, de most, hogy egy lej lesz az ára, majd kapunk bőségesen. Tehát egész egyszerű kis emelés esete forog fenn minden misztikum és titok nélkül. Érdekes, hogy valahányszor drágulás előtt áll egy cikk, rendszerint mindig eltűnik a piacról. Így volt ez a trafiknál, cigarettapapirnál, most a sónál és legújában a gyufánál. Ma a trafikokban csak különös protekcióval lehet kapni gyufát. Fiélmés emberek egy-két skatulyáért házasságot ígérnek a trafikos kisasszonynak, mások vállalkoznak a trafikos levelezés restan ciájának feldolgozására, esetleg a bolt kiséprésére. De már csak igen rövid ideig tartanak az aranьеzi szép napok. Jön az egylejes gyufa és mindenki kaphat szabadon. Talán jobb is lesz, nem kell vesződni a 25 bankkával és nem kell elszívni a rossz funkcionári cigarettákat. Talán megériük azt is, hogy az egylejes skatulya gyufából három száll helyett négy is meggyullad...

TIZ BILLIÓS bankjegy néz

árván egy bank kirakatából a sáros őszi uccára. Az emberek kíváncsian és némi csodálkozással állnak meg a tizenháromnullás bankjegy előtt, mert mégis csak nagy szó az: billió. Ezerszer több mint a milliárd, pedig már az is nagy szó. Sokan bemennek a bankba és potom pár lejért megveszik a billiót, nem spekulációra, csak úgy eltérni emlékül, meg aztán nem lehet tudni, hátha valamikor mégis emelkedni találna a márka. Valamikor békében ennyi márka pénze nem is volt a világnak, már értem alatta a jó öreg aranymárkakat. Ma a kis papiros képletesen egyesíti magában a világ vagyosának legalább is a tizszeresét. Ugy tiznek tel a bank kirakatban ez

a kis szürke, furcsa tizbillió papiros, rárnt a rémet tragédia egy idekiüldött néma tanúja ... (k. s.)

Hogy áll a lej?

1923. nov. 28-án 100 lejért adtak:

- Nálunk:
- 2.80 svájci frankot,
 - 9.09 francia frankot,
 - 10.00 külföldi magyar koronát,
 - 16.50 tényleges magyar koronát,
 - 17.50 belöldi magyar koronát,
 - 35.50 osztrák koronát

Zürichben 2.95 frankot
Párisban 9.65 frankot
Budapestben 10.700—1200 K-t

Egy pap bucsuja.

(A szász vezetőség megfosztotta állásától a kolozsvári magyar evangélikus lelkészt.)

Clujról jelentik: Dr. Kirchnopf Gusztáv Kolozsvári lelkész tegnap tartotta az evangélikus templomban hivatott való bucsuját, mert eltávozik Kolozsvárról. A képzett és kiváló lelkész Aradon is jól ismerték, az itteni evangélikus templomban is nem egyszer mondott magas színvonalú beszédet. Most azért távozik, mert a szeben szász főkonzisztorium helyét nem álló vadakkal megfosztotta állásától. Kirchnopf volt tudvalevőleg az egyik legerősebb harcosa annak, hogy Erdélyben önálló magyar evangélikus püspökséget állítsanak fel. Ez nem letszett a szász vezetőségnek és most állásától való megfosztással igyekszik lehetetlenné tenni Kirchnopft. A kolozsváriak még remélik, hogy sikerül visszatartani távozásra készülő állásos hecsülésnek örvendő papjukat.

Ha jó világítást akar, ne sajnálja a költséget

OSRAM NITRA

OSRAM
felirást kell a manykörtén tetejére

14081

Aradi mozihírek.

Rasmussen utolsó északsarki expedíciója kerül csütörtökön bemutatásra az Apollóban. A nagyszerű film eredeti felvételek nyomán készült s Kund Rasmussenek, a híres dán sarkutazónak utolsó útját adja, a sarki havi elindulásától kezdve végigvezet bennünket az örök jég birodalmában s a gyönyörű, elragadó tájak mellett, az expedíció tengernyi szenvedését mutatja be. A hatalmas, nagykonceptiójú film két részben kerül bemutatásra az Apollóban és pedig az első rész csütörtökön és pénteken, a második rész pedig szombaton és vasárnap kerül színre az Apollóban.

Dr. Lakington szanatóriuma az Urániában szenzációs sikerrel került bemutatásra. Izgalmas amerikai kalandfilm, páratlanul érdekes film szenzáció ez, amely csodálatos rafinériával kigondolt és igaz művészeikkel megjárt meséje az első jelenettől az utolsóig lenyűgözi a nézőközönséget, amely felcsigázott érdeklődéssel kíséri a borzalmak határán járó, szinte életveszedelmes kalandokat. — A kiváló film-dráma főszerepét Louis Ralph játssza akinek nagyszerű szereplése már ismerős és kellően méltányolt a publikum előtt. A kalandfilm még csütörtökön és pénteken látható az Urániában.

A szerkesztésért ideiglenesen:
KÓCSY JENŐ
felel.

Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

A címre tessék figyelni!
Timisoara. Gyárvaros. Fő-utca 38. szám alatt
van **Kiss Sándor**
url fehérnemű készítő vállalata, ahol mérték után a legkényesebb igényeket kielégítő fehérneműket készít, raktáron van a legdivatosabb és legfinomabb áru is, utolérhetetlen olcsó árak mellett, hogy mindenki meggyőződjék, elegendő egy próba-rendelés vagy vétel. 191

ANGOL SZÖVETEK

kiváló minőségek és könnyebb minőségek rendkívül leszállított árrban. — Az őszi és téli idényre

egy nagy szállítmány érkezett meg

LONDONBÓL COVERCOAT, DOUBLE, FACE, KABATOK

és másféle ruhaszövetek: fekete, tengerkék és fantaisie színben, legfinomabb minőségben új mintákkal és a legmodernebb kivitelben.

Különösen felhívjuk a kiválóbb árukedvelők figyelmét kereskedelmileg bejegyzett, szabadalmazott

„FINTEX“

cégjegyünkre, mely a szövet szélére (bordure) van rávarrva, mely ez ideig felülmulhatatlan eleganciája, tartóssága és finomsága s a melynek egyetlen és egyedüli tulajdonosai vagyunk az egész világon 5865

PENDLE & RIVETT

LTD. LONDON.

Fiókok: Páris, Milano, Madrid, Cairo, Maroco, Capstadt, Melburn, Peking, Rio de Yaneiro.
Romániában egyetlen képviselő

HENRY ROBERT KENT

Nagy-Britannia alattvalója.

Központ: București, Str. Academiei 45. sz.

Fiók: GALATI Str. Domneasca 13. sz. 5865

Az orvos tudomány legújabb
ANTISIPHILITIGUMA
a Tosse-gyár Bismogenolja Bismolui Richter, Neosalvarsan, Silbersalvarsan, Neisilbersalvarsan, Trepol, Mercure colloidal Electrique Clin, Cyanmercurio salycilate, Cyarsal, Intrasal, Huile grise Vigier, Hydrarg eianat, Solarson.
Dr. Földes & Hehs. Arad.

Sürgösen eladó.

Egy 60 HP. Deritz-Köln gyártmányu üzemben levő motor, felszerelt

szívógáz motor

összes tartozékaival 300.000 Lejért, továbbá egy 40 HP. Marschall gyártmányu magas és alacsony nyomásu javításra szoruló télszabill gőzgép 120.000 Lejért.

Sebestyén Mark,
Lugoj, Eotel Dacia. 190

Arcod bőre hagyha

Nagyon zsíros

Kaiser-Borax

Jó hatása biztos.

I-13875

BERSON

GUMMI SAROK ÉS GUMMITALP
a legjobb anyagból
MINŐSÉGI MAREK

Bana Hirdetési Iroda
Timisoara (Temesvár)

Mikulás vásár megkezdődött a „Csokoládé Király”-nál

Arad, Str. Metianu (Porray-ucca) 2. szám alatt, ahol mint minden évben, úgy az idén is a legolcsóbb árban és legkiválóbb minőségben szerezheti be szükeleteit. Szaloncukorkák, mint mindig, a legfinomabb minőségben. 6853

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

HETES, ügyes, megbízható, 16 bizonyítvánnyal felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6825

SZÖLLŐKEZELŐT keresek, ki gyümölcsfák gondozásában, méhészetben járatos. Fizetés 6000 Lej, conventó és jutalék jövedelméből. Lázár László, liva (Marosillye). 6869

ENGROSSISTA fűszeresegédet keres azonnali belépésre Ehrenfeld, Arad. 6886

JOBBA nő, ki önállóan főz, állást keres. „Szorgalmas” jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kér választ. 6887

KIFUTÓ fiu, vagy leány december elseji belépésre kerestetik. Deutsch Testvérek cég Arad, Bulev. Rózsa Ferdinand 9-11. 6882

VOLT önálló kereskedő, utazói állást keres. Ugy Erdélyben, mint Regátban elvállalom. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6884

DIVATSZALON, elsőrendű francia szabásnőt keres magas fizetéssel. Ajánlatokat addigi működési hely megjelölésével az Aradi Közlöny kiadóhivatalában kéretnek leadni. 6893

FIATÁL EMBER, bor- és pálinkaszakmában járatos, alkalmazást nyer. Felszerelt ajánlatok Goldschmidt Sándor bank iktetésében átadandók. 6889

HÁZMESTERPÁR gyermektelen, keresetük. Az asszony takarításra szolgáljon szerény lakás és fizetés ellenében. Jelentkezés Str. Románulul (Zrínyi-ucca) 6. sz. Haász hirdetőjében Arad. 13547

FIATÁL, szolid leány, gyermek mellé, vagy nagyobb háztartásba segédkezne. Csak vidékre, azonnali belépésre. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6892

KIFUTÓ FIU, 16 üzettel nyomdánkban alkalmazást nyer.

Lakás.

RUTOROZOTT szoba kiadó Aradul-Nou (Uj-aradon) Strada Banatului. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6885

Vétel és eladás.

FÉBDLŐ berendezés, perzsa és szmirna szőnyegek, szőrmék, perzsa és sils-kim kabátok, fényképező gép, színházi látszóvek, aranyórák, brilliáns gyűrű, vaddisznóbőr szőnyeg, asztal és ágynemű, fekete selyem ruha, kézmunkák, ezüst és egyéb dísz tárgyak, fehérneműk, stb. eladó. Arad, Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) szám I. emelet, jobbra. 1000

NŐI ÉS FÉRFI fehérneműt, asztal és ágyneműt, antik butorokat, porcellánokat, szőnyeget, függönyöket, ezüst tárgyakat, stb. bizományba veszek. Arad, Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

ANTIK BUTOROK, modern és régi festmények, perzsaszőnyegek, műtárgyak, antik üveg és porcellán tárgyak állandó vétele és eladása. Vidéki meghívásra kiutazunk. Ajánlatok a tárgyak és árak megjelölésével Szépművészeti Szalon Arad Ortutay-palota címre küldendők. 13573

ÉLŐHAL kapható csütörtök reggeltől LuttvákJózsef cégnél Arad, Calea Banatului. 6891

ÜZLETI berendezés azonnal eladó Ioan Taran Arad, Strada Bratiannu (Weitzer-utca 9.) 14166

KÉZIMUNKA-anyagok, jumperpamut és selyem, saját készítményű himzett- és tüllfüggönyök szolid árakban Erneszt üzletében Arad, színház mögött. 5088

MAXIMÁLT áron tiszta házi zsir kapható Arad, Str. Oituz 185. (Illés-ucca.) 6890

EGYÉVES pedigrés him farkaskutya, gyönyörű példány. 2000 lejért eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 14166

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyeget, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

FÜRDŐSZOBA berendezés olcsón eladó Virág Arad, Bulev. Carol 7. 6871

HASZNÁLT, jókarban levő tejeskannákat 20-25 literesig megvételre keresünk. Cím Wallinger hirdetőjében Arad. 14165

Ingtalan.

STR. PESCĂRILOR (Thököly-uccában) három és kétszobás lakásos ház, utóbbi átadó, 180.000 lejért eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 14322

STR. BRATIANNU (Weitzer-utca) nagy üzlet kétszobás lakással eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 14322

Üzletek.

EGY jömeneteli fűszerüzlet forgalmas helyen eladó. Bővebbet Ecce Arad, Str. Eminescu. 13566

KISEBB élelmiszerüzlet belvárosban 13 ezer lejért eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 14322

NAGYJÖVEDELMŰ fűszerüzlet belvárosban visszavonulás miatt 30.000 lejért eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 14322

Ellátás.

DISTINGVÁLT háznál belvárosban elősöröng étkezés kapható, Délben előétel, három fogás és fekete kávé. Minden nap friss estebéd, két fogással, Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6844

Különféle.

KOLIBA TERÉZIA piros igazolványa elveszett. Megtalálót kéri Timisoarai (tcmesvári) rendőrségnél leadni. 197

KISLEANYOM arcképével elvesztettem medailonomat. Becsületos megtaláló jutalmat kap Wallinger hirdetőjében Arad. 14166

Délutáni és estélyi ruhák

Bundák,

Fehérneműk,

Szőrmék

a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelű

Kolzer

divatruházában, 13961

Budapest, IV., Kossuth Sajos-u. 9.

Aslagenarrangeur,

Spezialist für Konfektion und Modewaren per sofort gesucht. 6870

Offerten an Galeries Lafayette Bucarest, Calea Victoriei 82.

Regatul României Subprefectura Judetului Arad.

No. 16317-1923.

PUBLICAȚIUNE DE LICITAȚIE MINUENDĂ.

Subprefectura judetului Arad voinde a-si asigura stocul de imprimare și lucrările de compactorii necesare dela 1. Ianuarie 1924. până la 31. Decembrie 1924. prin aceasta publică tinerea licitației minuendă care se va ținea în ziua de 22. Ianuarie 1924. în localul Subprefecturii.

Vadiul de 20.000 Lei (zis Douăzeciimi Lei) este a se depune în numerar ori hârtii de valoare garantate de Stat.

La licitație să poate concura numai cu oferte în scris.

Ofertele în scris închisă în plic să vor prezenta înaintea începerii licitației și să vor lua în considerare numai pe lângă prezentarea chitanței despre depunerea vadiului și dacă ofertenul declară că cunoaște condițiile de licitație.

Condițiile de licitație să pot vedea în biroul șefului Contabilității între orele oficioasă.

Licitația se va ținea în conformitate cu Art. 73-80. din Legea Contabilității publice. 6883

Arad, la 12. Noemvrie 1923.

Subprefect
Dr. German.

Kifutó fiu

jó fizetéssel felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

A jelenkor legjobban bevált

szántógépe

(traktor) az amerikai

International Harvester Corporation

gyártmányu cséplésre, őrlésre, vontatásra, fenyésésre egyaránt alkalmas. 14311

Vezérképviselet és bizományi raktár

Mezőgazdák Keresk. r. t. Arad.

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület.

Metallum

Tudja Ön már, hogy a legfinomabb háztartási csokoládé a

„D'or csokoládé”?

Ha finom és friss eukorkát és csokoládé bonbonokat akar, vásároljon:

Gábor-nál,

ARAD, Strada Alexandri (Szlac-u.) 1. Viszonteladónak érkezővezmény!!

Csudaszép csillogó Karácsonyfa díszek mesés választékban szerezhethők be Mercedesnél,

Arad, Bulev. Reg. Ferdinand (József fűző-ut) 6. Viszonteladónak árendegmény